

UKNF

URZĄD
KOMISJI
NADZORU
FINANSOWEGO

**Raport dotyczący sytuacji finansowej
powszechnych towarzystw emerytalnych w 2021 r.**

Spis treści

1	Wstęp.....	5
2	Sektor powszechnych towarzystw emerytalnych.....	5
3	Aktywa funduszy emerytalnych.....	7
	3.1 Otwarte fundusze emerytalne	7
	3.2 Dobrowolne fundusze emerytalne.....	10
	3.3 Dobrowolne fundusze emerytalne zdefiniowanej daty	12
4	Przychody i koszty PTE	14
	4.1 Struktura i dynamika przychodów.....	14
	4.2 Struktura i dynamika kosztów	15
5	Wyniki finansowe PTE.....	16
6	Majątek PTE	17
7	Kapitały PTE.....	19
	7.1 Kapitał własny.....	19
	7.2 Wyłacone dywidendy	20
8	Podsumowanie	21

Cel raportu

W raporcie przedstawiono wyniki analizy sytuacji finansowej sektora powszechnych towarzystw emerytalnych w 2021 r. Opracowane zestawienia i wykresy obrazują kondycję rynku oraz czynniki, które miały istotny wpływ na analizowane dane.

1 Wstęp

Niniejszy raport prezentuje przekrojowe informacje dotyczące sytuacji finansowej powszechnych towarzystw emerytalnych (PTE) w 2021 r.

Raport zawiera najważniejsze informacje dotyczące funduszy emerytalnych - w szczególności analizę poziomu zarządzanych aktywów funduszy emerytalnych, będących podstawą osiąganych przychodów oraz ponoszonych kosztów w związku z prowadzoną przez PTE działalnością statutową. Następnie zaprezentowane zostały wyniki finansowe wypracowane

przez PTE w 2021 r. oraz najważniejsze wskaźniki rentowności.

W dalszej części raportu analizie poddano sytuację majątkową PTE, w szczególności rodzaje inwestycji oraz rentowność uzyskaną z zarządzanego majątku. W raporcie zawarto również analizę sytuacji kapitałowej PTE przy uwzględnieniu obowiązujących wymogów kapitałowych a także w oparciu o wskaźniki rentowności kapitału własnego.

2 Sektor powszechnych towarzystw emerytalnych

Rok 2021 był okresem, w którym zawieszono prace legislacyjne nad rozwiązaniami zmieniającymi sposób organizacji i funkcjonowania funduszy emerytalnych, na podstawie których powszechne towarzystwa emerytalne miały zostać przekształcone w towarzystwa funduszy inwestycyjnych, a zarządzanie przez nie fundusze emerytalne w specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte z wydzielonymi subfunduszami. Oznacza to, że w 2021 r. PTE funkcjonowały w warunkach niepewności co do ewentualnych przyszłych zmian otoczenia prawnego, a koncepcja dalszego funkcjonowania systemu emerytalnego opartego o oszczędności w funduszach emerytalnych pozostawała nierozstrzygnięta.

Na koniec 2021 r. działalność prowadziło 10 powszechnych towarzystw emerytalnych, które zarządzały 10 otwartymi funduszami emerytalnymi (OFE) oraz 25 dobrowolnymi funduszami emerytalnymi (DFE), z czego 18 podmiotów wśród DFE to fundusze zdefiniowanej daty (FZD) zarządzające aktywami zgromadzonymi w ramach

pracowniczych planów kapitałowych (PPK).

W pierwszej połowie 2021 r. nastąpiło zakończenie procesu przejęcia zarządzania 8 funduszy Aegon DFE FZD przez Pocztylion-Arka PTE S.A. W wyniku tego procesu nastąpiło połączenie aktywów funduszy Aegon DFE FZD z aktywami DFE FZD zarządzanymi przez Pocztylion-Arka PTE S.A.

Pod koniec 2021 r. rozpoczął się również kolejny etap konsolidacji na rynku PTE i OFE. W związku z transakcją zbycia spółek z grupy Aviva działających w Polsce i na Litwie na rzecz grupy Allianz, rozpoczął się proces połączenia Aviva PTE Aviva Santander S.A. i PTE Allianz Polska S.A. oraz zarządzanych przez te podmioty OFE.

Na koniec 2021 r. w ewidencji PPK, prowadzonej przez Polski Fundusz Rozwoju, umieszczone były 2 towarzystwa emerytalne (Nationale-Nederlanden PTE S.A. i Pocztylion-Arka PTE S.A.), które mogą zawierać z pracodawcami umowy o zarządzanie PPK.

Na koniec 2021 r. działalność prowadziło 10 PTE

Tabela 1. Liczba PTE, OFE i DFE na koniec 2020 i 2021 r.

	2020	2021
PTE	10	10
OFE	10	10
DFE (łącznie)	33	25
DFE zdefiniowanej daty	26	18

Źródło: UKNF, obliczenia własne

Według stanu na koniec 2021 r. PTE zarządzały aktywami netto o łącznej wartości przekraczającej 190,2 mld zł, z czego blisko 188 mld zł zgromadzone było w otwartych funduszach emerytalnych. Wartość aktywów netto DFE, którymi zarządzały towarzystwa emerytalne na koniec 2021 r.

wyniosła blisko 2,2 mld zł, z czego niespełna 1,1 mld zł przypadało na DFE zdefiniowanej daty. W przypadku tych ostatnich w 2021 r. miał miejsce istotny wzrost wartości aktywów (o 135,6%), co jest charakterystyczne dla podmiotów znajdujących się w początkowej fazie rozwoju.

W funduszach emerytalnych na koniec 2021 r. były ulokowane aktywa o wartości 190,2 mld zł

Tabela 2. Aktywa netto i liczba uczestników w poszczególnych typach funduszy emerytalnych na koniec 2021 r.

	Aktywa netto (mln zł)	Liczba uczestników
OFE	187 985,1	15 175 806
DFE	1 135,2	80 275
DFE zdefiniowanej daty	1 056,7	431 437
łącznie	190 177	15 687 518

Źródło: UKNF, obliczenia własne

Dwa największe PTE zarządzają aktywami funduszy emerytalnych, których łączny udział w wartości aktywów netto wszystkich funduszy emerytalnych wyniósł prawie 48%. Z kolei udział tych dwóch PTE w rynku mierzony liczbą członków wyniósł blisko 36%. Wyższy udział w rynku mierzony aktywami spowodowany jest przede wszystkim znacznie wyższą wartością

składek przekazanych przez ZUS przypadających na jednego członka OFE w relacji do pozostałych OFE.

Z kolei udział w sektorze najmniejszego podmiotu pod względem zarządzanych aktywów netto oraz liczby członków wynosił odpowiednio 1,8% oraz 4%.

3 Aktywa funduszy emerytalnych

3.1 Otwarte fundusze emerytalne

Na koniec 2021 r. otwarte fundusze emerytalne zarządzały aktywami netto o wartości prawie 188 mld zł. Poprawa koniunktury na rynku akcji w 2021 r. skutkowałą wzrostem aktywów zgromadzonych w OFE o 39,4 mld zł (tj. 26,5%) w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego.

W okresie ostatnich 5 lat wartość zagregowanych aktywów netto OFE podlegała istotnym wahaniom osiągając wartości w przedziale od 106,6 mld

zł (16.03.2020 r.) do 200,3 mld zł (05.11.2021 r.). Największe spadki wartości aktywów netto miały miejsce w 2020 r. i spowodowane były zmianami indeksów giełdowych w następstwie epidemii Covid-19.

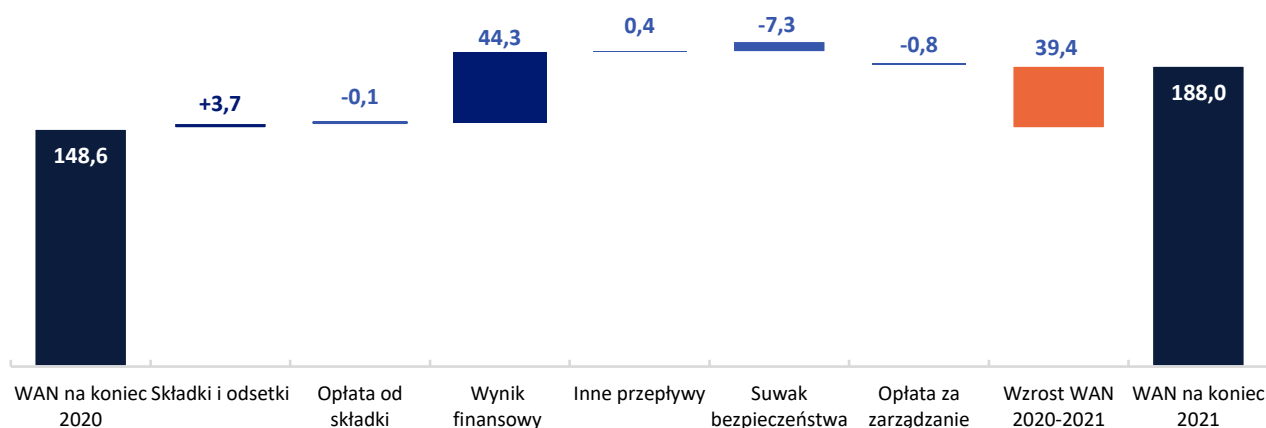
Średnia stopa zwrotu wypracowana przez OFE w 2021 r. wyniosła 29,7%. Z kolei w analogicznym okresie roku poprzedniego średnia stopa zwrotu była ujemna i wyniosła -2,4%.

Wykres 1. Wartość aktywów netto w latach 2017 – 2021 (mld zł)

Źródło: OFE, obliczenia własne

Wykres 2. Wpływ poszczególnych czynników na zmianę WAN w okresie 01.01.2021-31.12.2021 r (mld zł)

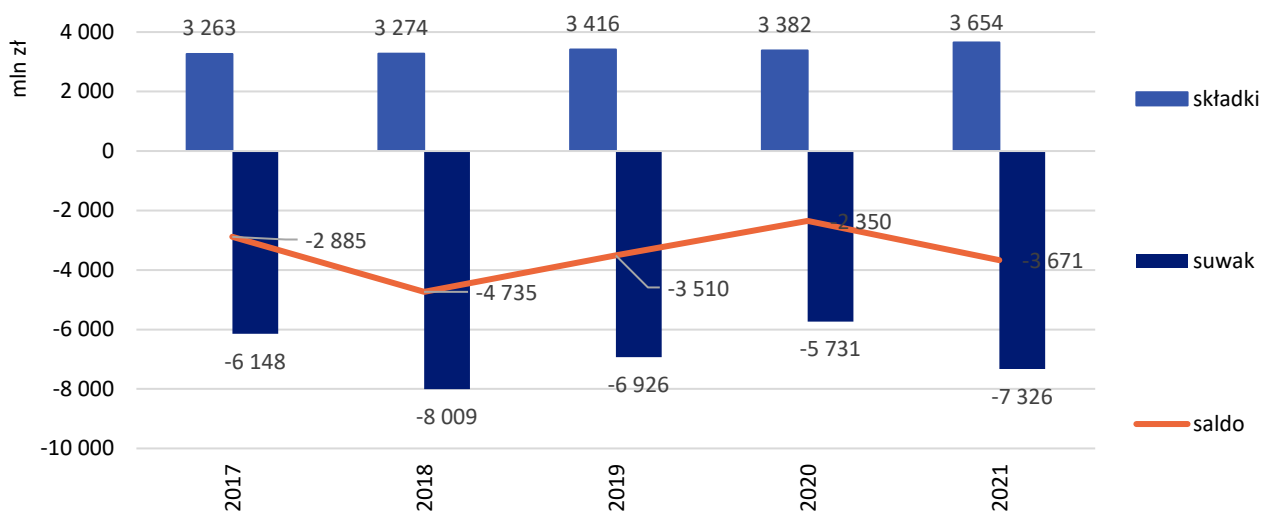

Źródło: OFE, obliczenia własne

W 2021 r. wpływ na poziom aktywów netto OFE miała również dysproporcja pomiędzy wartością składek emerytalnych wpływających z ZUS do OFE (3,7 mld zł) a wartością środków przekazanych z OFE do ZUS w ramach tzw. suwaka bezpieczeństwa (7,3 mld zł). Nowe składki do OFE nie zniwelowały w 2021 r. negatywnego wpływu procesu dekumulacji środków zgromadzonych w OFE, zgodnie z którymi w okresie 10 lat poprzedzających osiągnięcie przez członka OFE wieku emerytalnego, zgromadzony przez niego kapitał w OFE jest umarzany i przekazywany sukcesywnie do ZUS (tzw. „suwak”).

Na koniec 2021 r. w proces „suwaka” weszły roczniki mężczyzn urodzonych w 1966 r. i wcześniej oraz kobiety urodzone najpóźniej w 1971 r. Osoby posiadające na koniec 2021 r. 51 i więcej lat stanowią najliczniejszą grupę członków OFE, a średni kapitał zgromadzony na ich rachunkach jest relatywnie wysoki. Oznacza to, że proces dekumulacji aktywów OFE wynikający z „suwaka” będzie w kolejnych latach coraz silniej determinował wartość aktywów zarządzanych przez OFE.

Wykres 3. Wartość składek emerytalnych przekazanych do OFE i środków przekazanych z OFE do ZUS w latach 2017 – 2021 (mld zł)

Źródło: OFE, obliczenia własne

Podobnie jak w latach ubiegłych, koncentracja na rynku emerytalnym w 2021 r. pozostaje na relatywnie wysokim poziomie. Dwa największe podmioty miały 47,9% udziału w rynku pod względem zarządzanych aktywów, a z kolei trzy największe 61,6% (analogicznie jak w 2020 r.). Udział poszczególnych PTE w rynku mierzony wartością aktywów pozostaje na zbliżonym poziomie jak w 2020 r.

Dominującą pozycję w portfelach OFE stanowiły krajowe instrumenty udziałowe (81,9% wartości portfela OFE). Udział tych instrumentów w portfelach inwestycyjnych OFE w 2021 r. uległ zwiększeniu o 4,2 pkt proc. w porównaniu do roku poprzedniego.

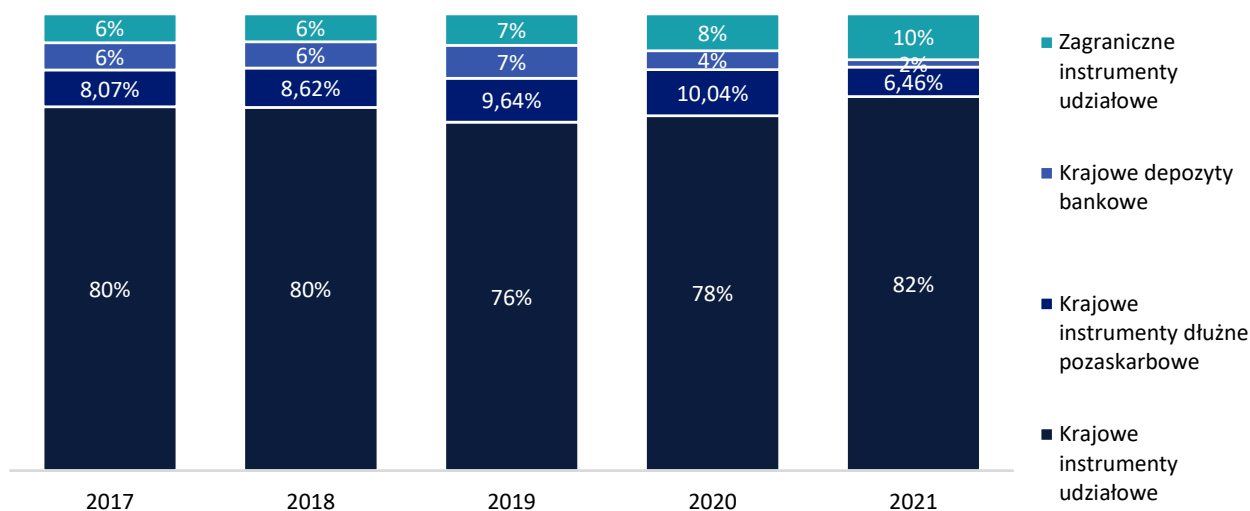
Koncentracja na rynku OFE pozostaje na wysokim poziomie

Tabela 3. Zagregowany portfel inwestycyjny OFE (w mld zł)

Główne kategorie lokat	2020	2021
Krajowe depozyty bankowe	6,1	2,9
Krajowe instrumenty dłużne pozaskarbowe	14,9	12,1
Krajowe instrumenty udziałowe	114,6	152,9
Zagraniczne instrumenty udziałowe	11,9	18,7
łącznie	147,5	186,6

Źródło: OFE, obliczenia własne

Wykres 4. Struktura portfela inwestycyjnego OFE

Źródło: OFE, obliczenia własne

3.2 Dobrowolne fundusze emerytalne

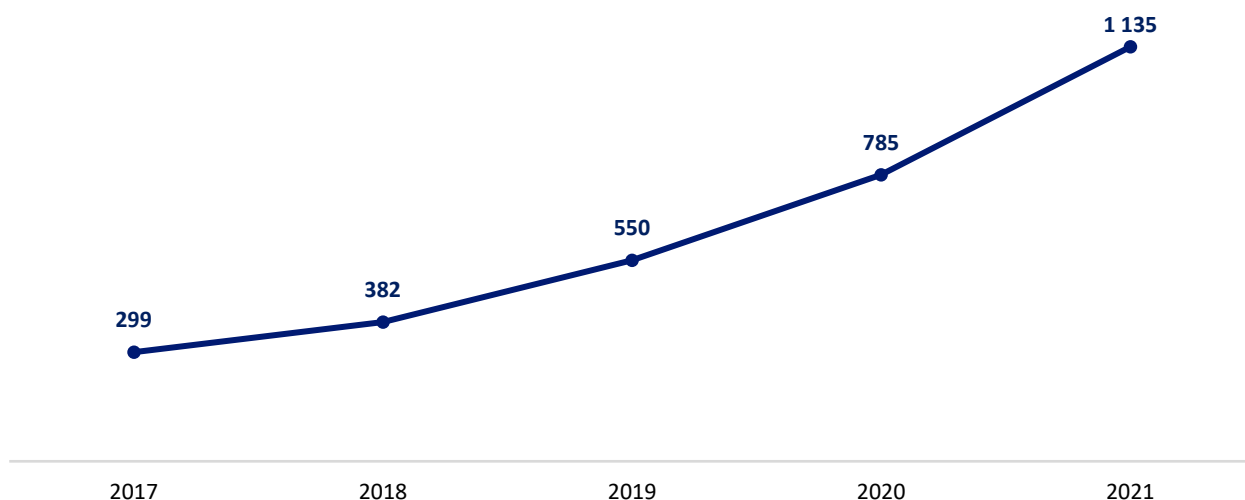
Dobrowolne fundusze emerytalne na koniec 2021 r. zarządzały aktywami netto o wartości 1,1 mld zł, co oznacza wzrost o ponad 0,4 mld zł w skali roku. Na zmianę wartości aktywów netto w największym stopniu wpłynęły wpłaty netto członków DFE (0,3 mld zł) oraz wygenerowanie dodatniego wyniku finansowego (0,1 mld zł). Jedynie w przypadku dwóch podmiotów wypracowany wynik finansowy był wyższy niż wpłaty netto. De-

kompozycja zmiany wartości aktywów netto DFE została przedstawiona na wykresie nr 7.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2021 r. na rynku DFE zarówno pod względem zgromadzonych aktywów netto, jak i liczby oszczędzających dominują 2 podmioty. Łączny udział tych funduszy w rynku wyniósł odpowiednio 78% (udział w rynku mierzony aktywami netto) oraz 78,7% (udział w rynku mierzony liczbą członków).

Na koniec 2021 r. DFE zgromadziły aktywa netto o wartości 1,1 mld zł

Wykres 5. Wartość zagregowanych aktywów netto DFE w latach 2017 – 2021 (mln zł)

Źródło: DFE, obliczenia własne

W 2021 r. aktywa DFE inwestowane były głównie w akcje spółek notowanych na GPW, papiery wartościowe Skarbu Państwa, zagraniczne instrumenty udziałowe krajowe instrumenty dłużne oraz obligacje emitowane przez BGK na rzecz Funduszu Przeciwdziałania Covid-19.

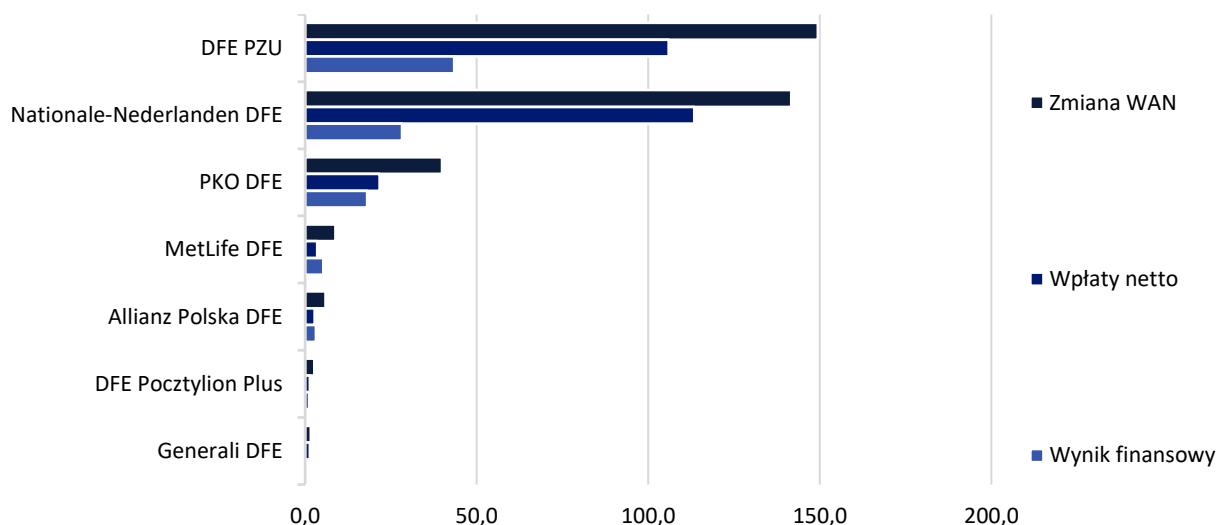
Na koniec 2021 r. krajowe instrumenty udziałowe stanowiły 49,6% portfela inwestycyjnego i ich udział nieznacznie zmniejszył się w stosunku do roku poprzedniego (0,5 pkt. proc.). Drugą pod względem wielkości udziału w zagregowanym portfelu inwestycyjnym DFE kategorią lokat były papiery wartościowe Skarbu Państwa, które stanowiły 19,2% wartości portfela inwestycyjnego DFE (w roku ubiegłym udział ten stanowił 10,7% wartości portfela inwestycyjnego DFE). Aktywa DFE zainwestowane w obligacje kor-

poracyjne stanowiły 9,6% portfela inwestycyjnego DFE, a emitowane przez BGK na rzecz Funduszu Przeciwdziałania Covid-19 stanowiły 8,3% portfela inwestycyjnego. Udział tych ostatnich w portfelu inwestycyjnym spadł o 4,1 p. proc. w porównaniu do roku poprzedniego.

W 2021 r. poziom zaangażowania DFE w lokaty poza granicami kraju (akcje spółek i tytuły uczestnictwa emitowane przez instytucje wspólnego inwestowania) wyniósł 10,4% zagregowanych portfeli inwestycyjnych (spadek o 1,7 p. proc.).

Średnia stopa zwrotu DFE w 2021 r. wyniosła 14,8%. W analogicznym okresie roku poprzedniego średnia stopa zwrotu na rynku DFE wyniosła 13,3%.

Wykres 6. Dekompozycja zmiany wartości aktywów netto poszczególnych DFE w 2021 r. (mln zł)

Źródło: DFE, obliczenia własne

3.3 Dobrowolne fundusze emerytalne zdefiniowanej daty

Na koniec 2021 r. w ewidencji PPK umieszczonych było 19 instytucji finansowych zarządzających funduszami zdefiniowanej daty (FZD). W zakresie podmiotów rynku emerytalnego wpłaty uczestników PPK były odprowadzane do 18 FZD zarządzanych przez 2 powszechne towarzystwa emerytalne - Nationale-Nederlanden PTE S.A. i Pocztylion-Arka PTE S.A. W 2021 r. nastąpiła likwidacja 8 funduszy zarządzanych przez Aegon DFE przejętych w 2020 r. przez Pocztylion-Arka PTE S.A.

Łączna wartość aktywów netto zarządzanych przez FZD na koniec 2021 r. wyniosła blisko 7,7 mld zł w porównaniu do 2,8 mld zł na koniec 2020 r. Wartość aktywów netto FZD zarządzanych przez powszechne towarzystwa emerytalne wyniosła prawie 1,1 mld zł, a ich udział w rynku stanowił 13,8% (spadek o 2,2 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego). Najwyższy udział w zagregowanej wartości aktywów

netto FZD (85,1% udział w rynku) posiadały fundusze zarządzane przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

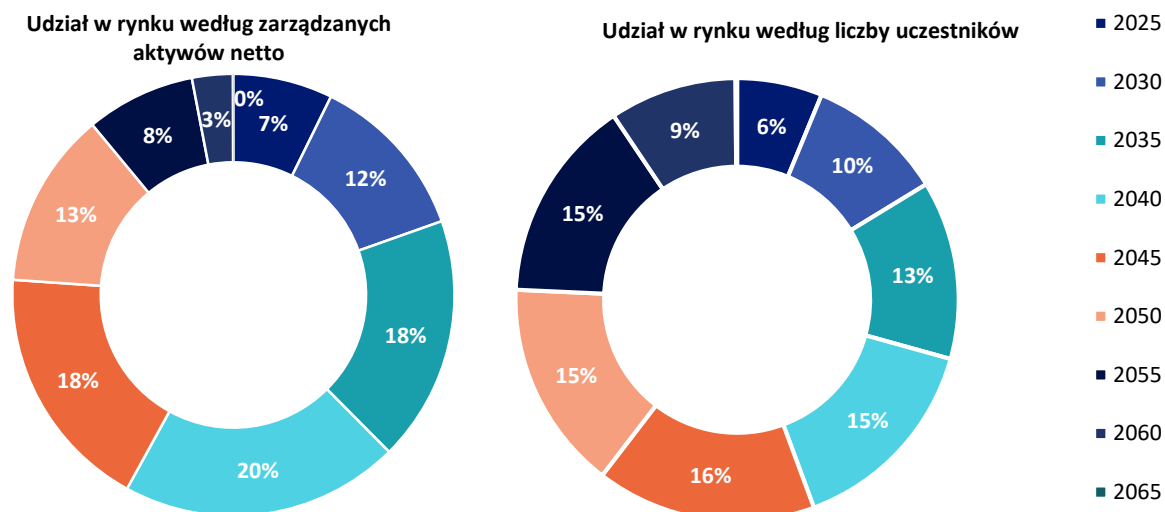
Na dzień 31 grudnia 2021 r. w FZD zarządzanych przez powszechne towarzystwa emerytalne największe aktywa były zgromadzone w funduszach o zdefiniowanej dacie 2035, 2040 i 2045. Zagregowana wartość aktywów netto w tych funduszach przekroczyła 597,1 mln zł (56,5% środków zarządzanych przez PTE). Najmniej aktywów natomiast było zgromadzonych w FZD 2025, FZD 2060 i FZD 2065 (odpowiednio 76,9 mln zł, 31,4 mln zł i 0,5 mln zł).

Na koniec 2021 r. do FZD zarządzanych przez PTE należało 431,4 tys. członków, których większość gromadziła środki w ramach dobrowolnego oszczędzania w funduszach o zdefiniowanej dacie 2040, 2045, 2050 i 2055. Liczba członków w każdym z tych typów funduszy przekraczała 64 tys.

FZD zarządzane przez PTE posiadają aktywa na poziomie 1,1 mld zł

(łącznie udział w rynku PTE na poziomie 61,3%).

Wykres 7. Udział typów DFE zdefiniowanej daty zarządzanych przez PTE w rynku na koniec 2021 r.

Źródło: DFE, obliczenia własne

4 Przychody i koszty PTE

4.1 Struktura i dynamika przychodów

Przychody PTE w 2021 r. wyniosły nieco ponad 1 mld zł, co oznaczało wzrost o 97,2 mln zł w stosunku do roku poprzedniego (tj. 10,2%). W największym stopniu na wzrost poziomu łącznych przychodów wpłynęły przychody z tytułu opłaty za zarządzanie (wzrost w skali roku o 151,3 mln zł, tj. o 22,9%). Było to spowodowane przede wszystkim zwiększeniem

średniej wartości zarządzanych aktywów netto OFE w 2021 r. w porównaniu do roku poprzedniego. W 2021 r., odmiennie niż w 2020 r., PTE uzyskały również przychody z tytułu wykorzystania rachunku rezerwowego OFE, tj. wynagrodzenia o charakterze premiovym za osiągnięte wyniki zarządzania aktywami OFE.

Tabela 4. Struktura i dynamika przychodów PTE w 2020 r. i 2021 r.

Kategoria przychodów	2020		2021		Zmiana 2021/ 2020
	Wartość (mln zł)	Udział	Wartość (mln zł)	Udział	
Przychody z opłat od składki z OFE	52,7	5,5%	56,7	5,4%	7,7%
Przychody z opłaty za zarządzanie OFE	660,5	69,4%	811,8	77,4%	22,9%
Przychody z tytułu wykorzystania rachunku rezerwowego OFE	-0,1*	-0,0%	62,6	6,0%	-
Przychody z tytułu zwrotu nadpłaty ze środków Funduszu Gwarancyjnego	128,3	13,5%	0,3	0,0%	-99,8%
Pozostałe przychody z zarządzania OFE	42,9	4,5%	55,0	5,2%	28,3%
Przychody związane z zarządzaniem DFE	20,9	2,2%	36,9	3,5%	76,7%
Przychody finansowe	36,7	3,9%	21,1	2,0%	-42,5%
łącznie	951,1	100,0%	1 048,3	100,0%	10,2%

*PKO Bankowy PTE na koniec 2019 r. oszacował wartość przychodów z tytułu wycofania środków z rachunku rezerwowego, do których nabył uprawnienie w 2020 r. w wysokości niższej niż oszacowana.

Źródło: PTE, obliczenia własne

Zwiększenie przychodów nastąpiło we wszystkich PTE, w efekcie zwiększonych przychodów z tytułu opłaty za zarządzanie OFE oraz przychodów z tytułu wykorzystania rachunku rezerwowego OFE.

4.2 Struktura i dynamika kosztów

Koszty PTE ogółem w 2021 r. wyniosły 496,4 mln zł i spadły o 4,8% w porównaniu do poprzedniego roku. Na spadek kosztów w najistotniejszym stopniu wpłynęły koszty z tytułu akwizycji na rzecz OFE i DFE (spadek o 50,8 mln zł, tj. 72,2%), koszty agenta transferowego (spadek o 9,9 mln zł, tj. 11,1%) oraz koszty funkcjonowania PTE (spadek o 8,5 mln zł, tj. 5,3%).

W 2021 r. wzrosły natomiast koszty z tytułu wpłat do Funduszu Gwarancyjnego (wzrost o 11,3 mln zł, tj. 10,7%)

oraz pozostałe koszty (wzrost o 32 mln zł, tj. 40,5%). Z punktu widzenia sytuacji finansowej PTE koszty tytułu wpłat do Funduszu Gwarancyjnego należy zestawiać z przychodami z tytułu zwrotu nadpłaty ze środków Funduszu Gwarancyjnego, które w analizowanym okresie wyniosły zaledwie 0,3 mln zł. Oznacza to, że *per saldo* w 2021 r. przepływy środków pieniężnych związane z rozliczeniami z Funduszem Gwarancyjnym były ujemne.

Tabela 5. Struktura i dynamika kosztów PTE w 2020 i 2021 r.

Kategoria kosztów	2020		2021		Zmiana 2021/ 2020
	Wartość (mln zł)	Udział	Wartość (mln zł)	Udział	
Koszty funkcjonowania PTE, w tym:	161,1	30,9%	152,6	30,7%	-5,3%
Koszty funkcjonowania PTE inne niż wynagrodzenia	85,5	16,4%	74,7	15,1%	-12,6%
Koszty wynagrodzeń w PTE	75,6	14,5%	77,8	15,7%	3,0%
Koszty agenta transferowego OFE i DFE	88,8	17,0%	79,0	15,9%	-11,1%
Koszty akwizycji OFE i DFE	70,3	13,5%	19,6	3,9%	-72,2%
Koszty na rzecz ZUS i KDPW	13,5	2,6%	14,6	2,9%	8,2%
Koszty wpłat na Fundusz Gwarancyjny	105,6	20,3%	116,9	23,5%	10,7%
Pozostałe koszty	78,9	15,1%	110,9	22,3%	40,5%
łącznie	521,4	100,0%	496,4	100,0%	-4,8%

Źródło: PTE, obliczenia własne

W 2021 r. w 6 PTE koszty ogółem wzrosły w przedziale od 6,1% do 13,6%. Natomiast w 4 PTE nastąpił spadek kosztów ogółem - w jednym podmiocie spadek wyniósł 60,7%, głównie z powodu dokonania w ubie-

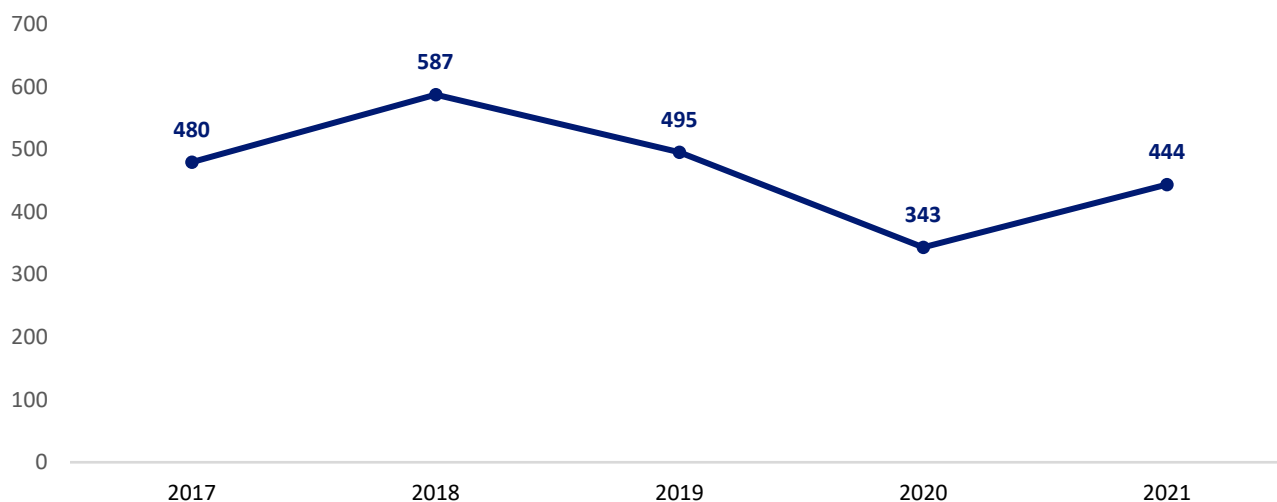
głym roku odpisu rozliczanych w czasie kosztów akwizycji w koszty bieżącego okresu w kwocie 47,9 mln zł. W dwóch PTE główną przyczyną spadku kosztów ogółem było zmniejszenie kosztów związanych z prowadzeniem rejestru członków OFE.

5 Wyniki finansowe PTE

Łączny wynik finansowy netto PTE w 2021 r. wyniósł 443,8 mln zł i był o 29,2% wyższy niż w roku poprzednim. Największy wpływ na osiągnięty wynik miało zwiększenie przychodów z

tytułu opłaty za zarządzanie związane ze wzrostem aktywów netto zarządzanych funduszy.

Wykres 8. Zagregowany wynik finansowy PTE w latach 2017 – 2021 (mln zł)

Źródło: PTE, obliczenia własne

W 2021 r. wszystkie PTE uzyskały dodatni wynik finansowy. Poprawa wyniku finansowego w stosunku do roku poprzedniego nastąpiła w 9 PTE (wzrost wyników finansowych znajdował się w przedziale od 6% do 38,3%). W przypadku jednego pod-

miotu nastąpił spadek wyniku finansowego o 5,4%, spowodowany między innymi wysokimi kosztami finansowymi poniesionymi z tytułu aktualizacji wyceny obligacji znajdujących się w portfolio inwestycyjnym PTE (8,5 mln zł).

6 Majątek PTE

Suma bilansowa wszystkich PTE na koniec 2021 r. wyniosła 2,7 mld zł, co oznacza spadek o 1,6% w porównaniu do końca 2020 r. Na powyższe wpływ miały m.in. wypłaty dywidendy, spadek zobowiązań oraz aktualizacja wyceny instrumentów finansowych.

Struktura aktywów PTE charakteryzująca się dominującym udziałem aktywów trwałych nie zmieniła się istotnie w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 6. Wybrane pozycje aktywów PTE w 2020 i 2021 r. (mln zł)

Pozycja aktywów	2020	2021	Udział na koniec 2021 r.	Zmiana
Suma bilansowa	2 750,6	2 705,7	100,0%	-1,6%
Aktywa trwałe	1 864,6	2 023,0	74,8%	8,5%
Długoterminowe inwestycje finansowe	1 459,0	1 633,8	60,4%	12,0%
Wartości niematerialne i prawne	264,5	249,4	9,2%	-5,7%
Aktywa obrotowe	885,9	682,7	25,2%	-22,9%
Inwestycje krótkoterminowe, w tym:	827,4	618,9	22,9%	-25,2%
Krótkoterminowe aktywa finansowe	528,1	416,1	15,4%	-21,2%
Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	299,2	202,9	7,5%	-32,2%

Źródło: PTE, obliczenia własne

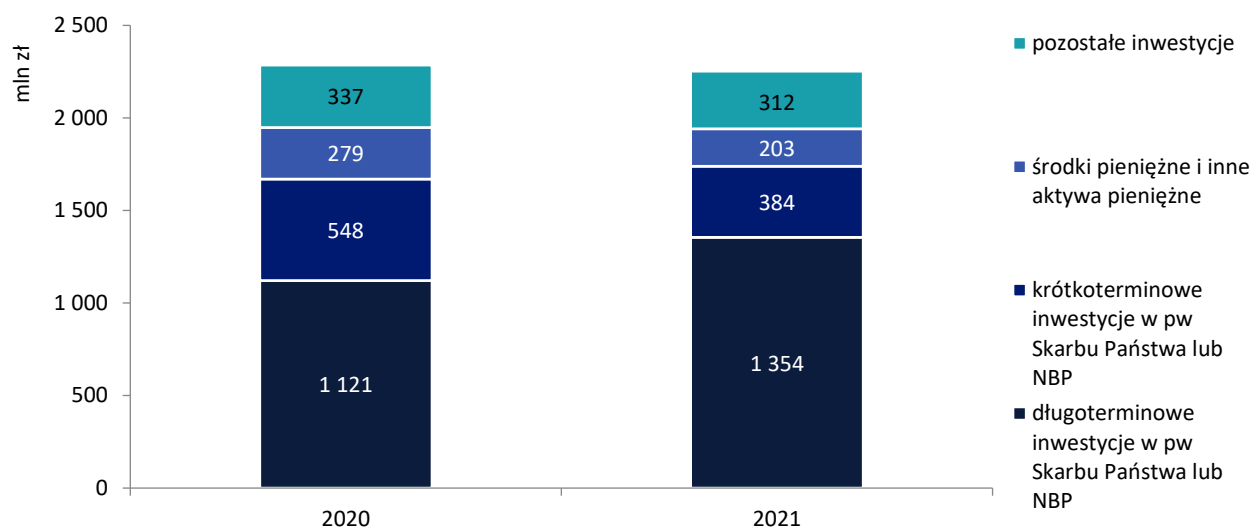
Majątek PTE finansowany jest przede wszystkim kapitałami własnymi, których udział w sumie bilansowej na koniec 2021 r. wyniósł ponad 85,1%. W większości PTE (9) występują jedynie zobowiązania krótkoterminowe (zobowiązania z tytułu wpłat na Fundusz Gwarancyjny, zobowiązania o charakterze publiczno-prawnym, zobowiązania z tytułu wynagrodzeń), których udział na koniec 2021 r. wyniósł 1,1% sumy bilansowej. Natomiast w przypadku jednego PTE występują zobowiązania długoterminowe związane z realizacją umowy przejęcia zarządzenia OFE (udział w sumie bilansowej na poziomie blisko 47,1%).

Strukturę aktywów powszechnych towarzystw emerytalnych charakteryzuje również dominujący udział inwestycji finansowych (83,3% sumy bilansowej).

Inwestycje finansowe to przede wszystkim papiery wartościowe wyemitowane przez Skarb Państwa (1,7 mld zł, 64,2% sumy bilansowej), aktywa pieniężne (202,9 mln zł, 7,5% sumy bilansowej) oraz papiery wartościowe emitowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego (279,6 mln zł, 10,3% sumy bilansowej).

Inwestycje finansowe stanowią dominujący udział w strukturze aktywów PTE (83,3% sumy bilansowej)

Wykres 9. Struktura inwestycji PTE w 2020 i 2021 r. (mln zł)

Źródło: PTE, obliczenia własne

Na koniec 2021 r. udział inwestycji długoterminowych wyniósł 60,4% sumy bilansowej, zaś inwestycje krótkoterminowe stanowiły 22,9% sumy bilansowej. Wartość inwestycji długoterminowych i krótkoterminowych wyniosła odpowiednio 1,6 mld zł i 0,6 mld zł. W porównaniu do roku poprzedniego inwestycje długoterminowe wzrosły w 2021 r. o 12%, natomiast wartość inwestycji krótkoterminowych spadła o 25,2%. Zmiany w strukturze inwestycji wynikają z podjętych przez PTE decyzji inwestycyjnych oraz zmian w terminach zapadalności lub wykupie posiadanych instrumentów finansowych.

Wartości niematerialne i prawne oraz długoterminowe i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe stanowiły również istotną część aktywów z udziałem stanowiącym 14,4% sumy bilansowej. Wartość tych pierwszych wyniosła 249,4 mln zł i w znaczącej

wysokości występowała w podmiotach, które dokonały przejęcia zarządzania OFE lub DFE w latach poprzednich. Wartość długoterminowych i krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych wyniosła odpowiednio 135,6 mln zł i 4,4 mln zł. Dominujący w nich udział miały rozliczane w czasie koszty akwizycji dotyczące okresów, kiedy akwizycja do OFE była dozwolona na gruncie przepisów prawa. Koszty akwizycji były rozliczane w czasie przez 5 powszechnych towarzystw emerytalnych. W tej pozycji ujmowane są również aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

7 Kapitały PTE

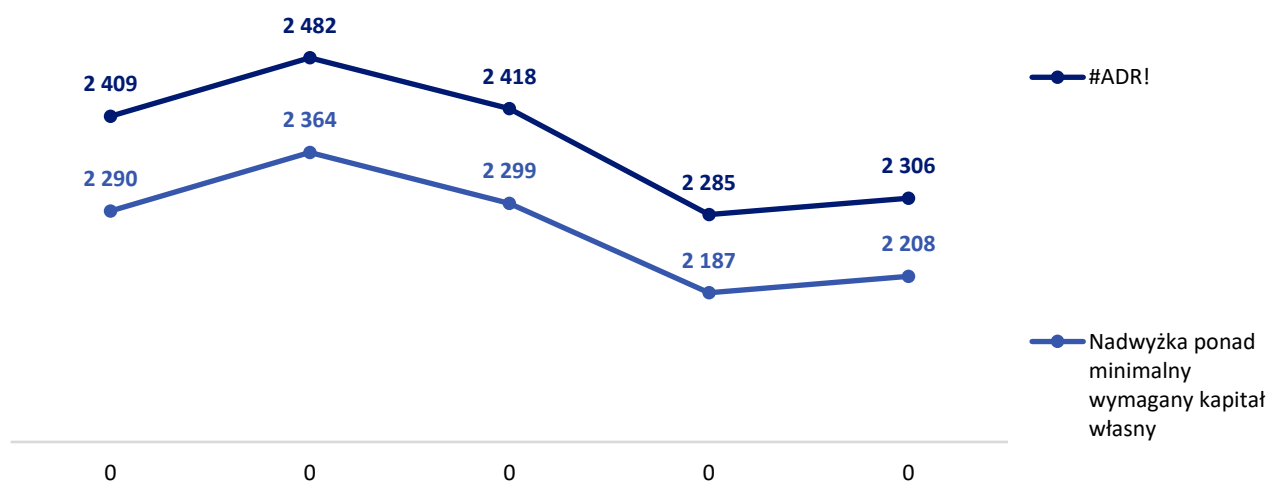
7.1 Kapitał własny

Na koniec 2021 r. wszystkie PTE posiadały kapitały własne na poziomie wyższym niż wymagany przepisami prawa, a ich zagregowana wartość wynosiła 2,3 mld zł (85,2% sumy bilansowej).

Nadwyżka kapitałów własnych ponad minimalny wymagany kapitał własny we wszystkich PTE wyniosła łącznie 2,2 mld zł, co oznacza, że średnio w PTE kapitał własny był wyższy o 220,8 mln zł niż wymogi określone w przepisach prawa.

Wartość kapitałów własnych PTE wynosiła 2,3 mld zł, co stanowiło 85,2% sumy bilansowej

Wykres 10. Zagregowany kapitał własny PTE i nadwyżka kapitałów własnych ponad minimalny wymagany kapitał własny w latach 2017-2021 (mln zł)

Źródło: PTE, obliczenia własne

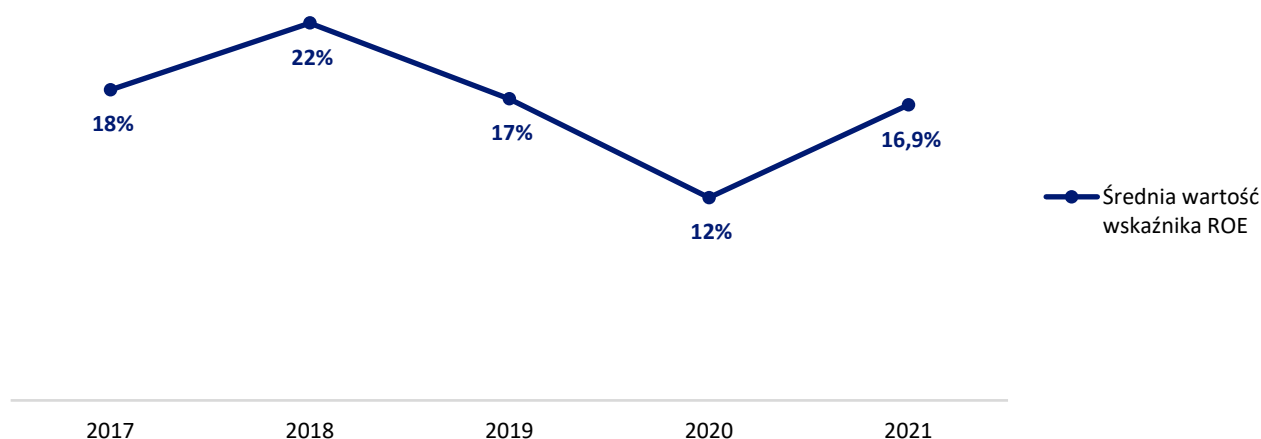
Na koniec 2021 r. relacja sumy kapitałów własnych PTE i środków zgromadzonych w Funduszu Gwarancyjnym do aktywów netto zarządzanych funduszy wynosiła średnio 1,67%. Stosunek aktywów płynnych PTE i środków zgromadzonych w Funduszu Gwarancyjnym do aktywów netto OFE wynosił z kolei średnio 1,63%.

We wszystkich PTE wartość powyższych wskaźników mieściła się powyżej rekomendowanej przez organ nadzoru wartości na 2021 r. tj. 1,25%.

W 2021 r. średnia rentowność kapitału (ROE) wynosiła 16,9% i wzrosła średnio 5,4 p. proc. w stosunku do poprzedniego roku.

Średnia rentowność kapitału (ROE) wyniosła 16,9%

Wykres 11. Średnia wartość wskaźnika ROE PTE w latach 2017 – 2021

Źródło: PTE, obliczenia własne

7.2 Wypłacone dywidendy

W 2021 r. decyzję o wypłacie dywidendy z zysku za 2020 r. podjęło 8 PTE, a łączną kwota wypłacona z tego tytułu wyniosła 332,6 mln zł i była o 32,3% mniejsza od kwoty wypłaconej w roku poprzednim.

Cztery PTE wypłaciły w formie dywidendy całość zysku za 2020 r. Dwa podmioty nie podjęły decyzji o wypłacie dywidendy w 2021 r. Pozostałe 4 PTE wypłaciły mniej niż 100% zysku osiągniętego w 2020 r.

Z kolei relacja na poziomie zagregowanym wypłaconych przez PTE dywidend do wyników netto wypracowanych w 2020 r. wyniosła 96,9% (rok wcześniej wskaźnik ten kształtował się na poziomie 99,2%). Dywidendy wypłacone przez PTE w 2021 r. były zgodne ze stanowiskiem Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie rekomendacji dotyczącej wypłaty dywidendy w 2021 r.

8 PTE podjęło decyzję o wypłacie dywidend o łącznej wartości 332,6 mln zł

8 Podsumowanie

W 2021 r. nastąpiła znaczna poprawa wyników finansowych w stosunku do poprzedniego roku, co było związane z wzrostem aktywów OFE. Potwierdza to silną korelację pomiędzy wynikami finansowymi PTE i OFE a koniunkturą na GPW, która w 2021 r. uległa znacznej poprawie w stosunku do roku poprzedniego, w którym miały miejsce znaczne spadki cen akcji w wyniku epidemii Covid-19.

Wszystkie PTE posiadały kapitały własne na poziomie wymaganym przepisami prawa oraz zgodnym z rekomendacjami organu nadzoru.

W kolejnych latach na sytuację finansową PTE coraz większy wpływ będzie miał proces dekulacji środków zgromadzonych w OFE, polegający na przekazywaniu środków do ZUS w okresie 10 lat poprzedzających osiągnięcie przez członka OFE wieku emerytalnego (tzw. „suwak”). Osoby posiadające na koniec 2021 r. 51 lat i więcej stanowią najliczniejszą grupę członków OFE, a średni kapitał zgromadzony na ich rachunkach również jest relatywnie wysoki. Oznacza to, że proces dekulacji aktywów OFE wynikający z „suwaka” będzie w kolejnych latach coraz silniej determinował wartość aktywów zarządzanych przez OFE.

Pod koniec 2021 r. rozpoczął się proces związany w połączeniem Aviva PTE Aviva Santander S.A. i PTE Allianz Polska S.A. w związku z transakcją zbycia spółek z grupy Aviva działających na polskim i litewskim rynku na rzecz grupy Allianz. Skutkiem tej transakcji będzie połączenie obydwu PTE oraz

zarządzanych przez nich OFE. Towarzystwo emerytalne, powstałe z połączenia powyższych podmiotów, będzie zarządzać aktywami porównywalnymi do aktywów zarządzanych przez Nationale-Nederlandem PTE S.A., które na koniec 2021 r. posiadało najwyższy udział w rynku funduszy emerytalnych pod względem zarządzanych aktywów.

W 2021 r. zawieszono prace legislacyjne nad projektem ustawy przekształceniowej, na mocy których PTE miały zostać przekształcone w TFI, a zarządzane przez nie fundusze emerytalne w SFIO. Oznacza to, że PTE funkcjonowały w warunkach niepewności co do przyszłych rozwiązań prawnych, a koncepcja funkcjonowania systemu emerytalnego opartego o oszczędności zgromadzone w OFE pozostawała nierozstrzygnięta.